

ASPECTE SPECIFICE ALE RELAȚIEI FILOZOFIE – PEDAGOGIE MUZICALĂ

*Daniela Monica Grozavu, învățătoare,
Școala Gimnazială „Avram Iancu», București, România*

SPECIFIC ASPECTS OF THE RELATIONSHIP PHILOSOPHY – MUSIC PEDAGOGY

*Daniela Monica Grozavu, Primary school teacher,
Secondary School „Avram Iancu”, Bucharest, Romania*
ORCID: 0009-0003-5619-2320
monica_grozavu@yahoo.com

CZU: 37.011.33:78

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p314-317

Abstract. In musical pedagogy, a series of fundamental notions and philosophical-aesthetic principles have obtained its place and importance not only from the theoretical point of view, but also from the practical point of view. In this respect, we would like to mention the fact that in the current curriculum for the discipline Musical Education in the Republic of Moldova, emphasis was placed on the inter-relation of art with the human life and his artistic attitude towards the world, on directing the students' thinking towards the awareness of the enigmas of the power of transformation of music and finally, towards the perception of the nature of beauty both in art, as well as in life. Lately, it is attested that, as a result of the interaction between musical pedagogy and philosophy, these two fields are completed with new contents, in which the problem of forming the worldview of the personality of the teacher and of the student acquire a dominance of great importance. The beliefs about the world and of the primary school teacher, who teaches musical contents both in Music Education lessons and in other school subjects-in integrated lessons, can be considered as a special important feature of his personality and, to a certain extent, universal-as the nucleus of his general culture-human and professional.

Keywords: musical pedagogy; philosophy; aesthetic principles.

Filozofia și pedagogia reprezintă două domenii seculare inconfundabile ale activității umane, care, posedând conținuturi proprii specifice, se află la o anumită distanță unul față de altul. Cu toate acestea, ele interacționează, fiind condiționate reciproc datorită aspectelor comune ale scopului axiologic/valoric și semantic. În acest sens, ținem să menționăm că, pentru facilitarea procesului de conștientizare și soluționare a multiplelor probleme de educație muzicală, pedagogia pe tot parcursul evoluției sale s-a adresat filozofiei, beneficiind de experiența-i teaurizată. La fel se întâmplă și cu filozofia – acest domeniu devine mai complex grație apropierea sa de problematica teoriei și practicii educației muzicale, completându-se, astfel, cu elemente noi. În acest sens, cercetătoarea M. Vacarciuc menționează că „a studia evoluția muzicii în practica educațională înseamnă a oferi explicații, concepții, manifestări, momente constitutive a unor categorii filozofice, pedagogice, psihologice și sociale” [2, P.7].

Deoarece filozofiei și pedagogiei (educației) muzicale le sunt proprii ansambluri de noțiuni, idei, informații cu aspecte și trăsături specifice variate, influența lor reciprocă nu poate fi considerată directă. Are loc doar „polenizarea reciprocă” [7] a lor, o fuziune prin care are loc generarea percepției mai profunde/inteligente a lumii înconjurătoare, a naturii omului și a artei, a mijloacelor de influență reciprocă a lor. Astfel, filozofia, ca domeniu vast în contextul extrapolării pedagogiei muzicale, vine să faciliteze conturarea aspectelor valorice și semantice

de bază ale pedagogiei muzicale, precizează importanța și funcțiile ei din perspectiva unei paradigme socioculturale concrete, dar nu poate oferi recomandări privind organizarea conținutului educației muzicale și modelarea directă a itinerarului practic de realizare a ei.

Din interacțiunea filozofie – pedagogie muzicală poate și trebuie să apară o consecință importantă, exprimată în formarea unor astfel de cunoștințe, care să devină bază a înțelegerii și rezolvării problemelor actuale din învățământul muzical (atât general, cât și special), o recomandare metodologică comprehensibilă și concludentă în conceperea constituentelor importante ale ei. Reieșind din viziunile științifice ale contemporanității, sensul superior al pedagogiei muzicale constă în formarea/dezvoltarea personalității armonioase, apte de a înțelege prin intonațiile muzicii realitatea înconjurătoare, a eu-lui său, a lumii sale interioare, a diversității problemelor existenței umane. Este cert că asemenea concepție a funcțiilor axiologice/valorice și semantice ale educației muzicale moderne s-a consolidat grație influenței filozofiei asupra ei și a experienței teaurizate ale acesteia în ceea ce privește conștientizarea naturii muzicii și chintesenței ei, a artei, a rolului lor în viața omului și a societății.

În cele din urmă, s-a stabilit că anume filozofia a pus începuturile cercetării științifice ale problemelor, noțiunilor și fenomenelor care au generat instituirea bazei consistente ale pedagogiei muzicale contemporane. În acest sens, Aristotel – celebrul și unul dintre cei mai importanți filosofi ai Greciei Antice - a pus o întrebare, actuală și în prezent pentru pedagogia muzicală: ce totuși este arta, muzica și cum ele îl influențează pe om? Astfel, pentru prima dată s-au abordat subiecte ce țin de înțelegerea specificului și rolului cunoașterii artistice, de evidențiere a esenței katharsis-ului (purificării) în muzică, de determinare precisă a naturii valorii estetice a operelor de artă și de observare a aspectelor caracteristice ale acțiunii ei asupra omului, psihicului și comportamentului social al lui [2].

Pedagogia muzicală, pentru înțelegerea celor mai diverse probleme de ordin existențial uman, concepte, principii generale de bază, de fiecare dată a simțit (și simte) intens nevoia de sprijin a cugetărilor filozofice. În acest sens, ideile filozofilor (A. F. Losev, Vl. S. Soloviev, Shiler ș.a.) [8] referitoare la valoarea artei, redarea conținutului de idei al frumuseții omului și a lumii înconjurătoare prin intermediul mijloacelor artistice și a co-raportului dintre ele sunt prețioase atât pentru pedagogia muzicală în ansamblu, cât și pentru pedagogul-muzician în parte, menirea căruia este de a-și ajuta discipolii să perceapă cu mintea și sufletul adevăratul sens al muzicii, puterea și fascinația ei din punct de vedere valoric și spiritual. În pedagogia muzicală un șir de noțiuni fundamentale și principii filozofico-estetice au obținut locul și importanța sa nu doar sub aspect teoretic, ci și practic. În acest sens, ținem să menționăm că în actualul curriculum la disciplina Educația muzicală în Republica Moldova [1] s-a pus accent pe inter-relaționarea artei cu viața, a omului și atitudinea lui artistică față de lume, pe direcționarea gândirii elevilor spre conștientizarea enigmelor puterii de transformare a muzicii și, în cele din urmă, spre perceperea naturii frumuseții atât în artă, cât și în viața.

În același timp are lor fenomenul invers, ceea ce înseamnă că și filozofia se adresează tot mai frecvent pedagogiei artelor, astfel urmărindu-se una din posibilitățile afilierii cunoștințelor filozofice la adevărul despre realitate. În acest sens, ținem să menționăm viziunea semnificativă a gânditorului M. S. Kagan cu privire la înțelegerea rolului și a locului artei în viața școlii [7]. Drept chintesență a cugetărilor filozofului servește ideea despre „eroul timpurilor noastre”. Autorul susține că o persoană poate fi considerată și numită astfel („eroul timpurilor noastre”) numai dacă ea posedă atitudini valoroase față de alte persoane și de lume în general, iar atingerea unei asemenea competențe poate fi posibilă doar grație comunicării lui permanente cu arta, deoarece aceasta înzestrează sufletul și cugetul omului cu înțelepciune, dragoste, sensibilitate și responsabilitate în raport cu tot ce-l înconjoară. O asemenea orientare umanistă consolidează

necesitatea formării-dezvoltării „umanului din Om” și, actualmente, anume aici se intersectează filozofia și toate domeniile pedagogice, în general, și a celei muzicale, în special. Este cunoscut că și în timpurile de altădată latura umanistică a pedagogiei a fost conturată ca una fundamentală, fiind impulsionată/generată de natura estetică și moral-spirituală proprii muzicii și proceselor de comunicare cu ea.

În ultimul timp se atestă că, în rezultatul interacțiunii dintre pedagogia muzicală și filozofie, aceste două domenii se completează cu noi conținuturi, în care problema formării concepției despre lume a personalității cadrului didactic și a elevului obțin o dominantă de o importanță deosebită. Pentru perceperea naturii interne a acestui fenomen, pedagogia muzicală se sprijină, în primul rând, pe ideile promovate de filozofie, și anume pe înțelegerea concepției despre lume, care prevede cunoașterea sistemic-integrală a personalității și a consecvenței moral-spirituale. Conform acestei viziuni metodologice, convingerile despre lume a pedagogului-muzician se declară ca o formă deosebită a gândirii lui, a caracterului integru propriu personalității date, a stării de spirit, generate de rezultatul valorilor dobândite în plan personal și profesional. Convingerile despre lume și a învățătorului de clasele primare, care predă conținuturi muzicale atât în cadrul lecțiilor de educație muzicală, cât și în cadrul altor discipline școlare – la lecțiile integrate, poate fi considerată drept o caracteristică importantă deosebită a personalității lui și, într-o anumită măsură, universală – ca nucleu al culturii lui general-umane și profesionale. Astfel, concepția despre lume pătrunde în profunzimile conștiinței și îmbină/unește împreună toate virtuțile moral-spirituale, psihice/psihologice etc. ale oricărui cadru didactic, dar, mai ales, ale celui care predă disciplina educația muzicală. În sens larg, concepția despre lume a cadrelor didactice, care predau disciplina școlară Educația muzicală, se prezintă ca o formă de conștientizare a personalității sale armonioase/integre, mod și rezultat al cunoașterii lumii mai cu seamă din perspectiva obiectivelor și conținuturilor educației muzicale, a activităților muzical-didactice și a sarcinilor activității muzical-pedagogice.

În cadrul lecțiilor de Educație muzicală, convingerile despre lume ale cadrelor didactice își lasă amprenta pe caracteristicile mutualității profesionale cu diversitatea tipurilor de bază ale procesului educațional muzical – muzica și elevii. Diversitatea modalităților de exprimare a tuturor gândurilor și sentimentelor, precum și caracterul specific al mutualității respective, exprimate în manifestări emoțional-estetice și individual-creative, relevă despre o astfel de însușire apreciabilă a convingerilor despre lume ale profesorilor/învățătorilor de educație muzicală ca impetuoșitatea/mobilitatea. În cele din urmă, concepția lor despre lume poate fi percepută ca stare-proces, care se remarcă după fondul spiritual și estetic, exprimat în emoții și manifestări creative. Această concepție a cadrului didactic este orientată spre înțelegerea din perspectiva valorico-semantică a adevărului ce-l înconjoară și a eu-lui personal.

Conținutul semantic sub aspect social și profesional al concepției despre lume a pedagogului-muzician (atât a profesorului de Educație muzicală, cât și a învățătorului de clasele primare care predă disciplina Educația muzicală) se manifestă, în primul rând, prin realizarea a două funcții de bază: (1) externă – în calitate de mijloc de orientare în spațiul sociocultural și profesional și (2) internă – în calitate de autoanaliză și autocunoaștere a eu-lui spiritual și profesional pentru formarea/dezvoltarea personală și profesională continuă. Prima funcție (externă) ține de competența și deschiderea cadrului didactic de a-și pronunța liber și convingător viziunea personală față de concepția despre lume, de a determina și estima atitudinile proprii legate de diverse evenimente, tendințe, transformări din realitatea ce-l înconjoară și, mai ales, cele din domeniul artei, pedagogiei, practicii educaționale muzicale concrete. În cadrul realizării funcției date, persoana se manifestă ca translator al ideilor societății în raport cu concepția despre lume, opiniile și idealurile muzical-artistice și pedagogice. La realizarea celei de-a doua funcții

(interne) pedagogul-muzician valorifică posibilitățile de dezvoltare/ perfecționare personală (lăuntrică/spirituală) și profesională, de autoconstruire și modelare independentă a itinerarului propriu privind dezvoltarea concepției despre lume, raportată la activitatea profesională.

În fine, conchidem: în contextul convingerilor sale despre lume, scopul activității profesionale a cadrelor didactice, în general, și a celor de educație muzicală, în special, rezidă în crearea de către ei a unei viziuni personale de corelație cu realitatea înconjurătoare, în ansamblu, și cea muzical-pedagogică, în parte, în calitate de componentă a vieții socio-culturale, precum și raportarea convingerilor sale despre lume la conștientizarea și perfecționarea *eu*-lui și a culturii profesionale, care să se impregneze cu un sistem de valori umane superioare.

BIBLIOGRAFIE

1. *Curriculum Național. Învățământul primar*. Aprobă la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018. Chișinău, 2018.
2. VĂCARCIUC, M. *Dimensiunea spirituală a cântului*. Ediția a II-a. Chișinău, 2017. 225 p.
3. BĂLAN, G. *Muzica: temă de meditație fi lozofică: idei despre muzică de-a lungul vremurilor – o panoramă comentată*. București: Științifi că și Enciclopedică, 1965. 341 p.
4. BĂRLOGEANU, L. *Psihopedagogia artei*. București: Polirom, 2001. 216 p.
5. COZMA, C. *Studii de filosofie a educației umanității*. Iași: Editura Junimea, 1997.
6. GAGIM, I. *Muzica și filosofie*. Chișinău: Știința, 2009. 159 p.
7. КАГАН, М. С. Мир общения. Проблемы межсубъектных отношений. Москва, 1988.
8. СОЛОВЬЁВА, О. В. Обратная связь в межличностном общении. Москва, 1992.